

Doktori (PhD) értekezés tézisei

A KÍNZÁS ÉS AZ EMBERTELEN, MEGALÁZÓ BÁNÁSMÓD TILALMA A BÜNTETŐJOGBAN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A MAGYARORSZÁG ÁLTAL VÁLLALT NEMZETKÖZI KÖTELEZETTSÉGEKRE

dr. Bagossy Mária

Témavezető: Dr. Pápai-Tarr Ágnes, egyetemi adjunktus

DEBRECENI EGYETEM

Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

Debrecen
2021.

I. A doktori értekezés előzményei és célkitűzései

Egyetemi tanulmányaim során számos jogterület megragadta a figyelmemet, azonban az évek folyamán az érdeklődésem egyre inkább a nemzetközi közjog és a büntetőjog felé fordult. Nem véletlen, hogy a Tudományos Diákköri Konferencia keretében is olyan témát igyekeztem dolgozatom alapjául választani, amely e két jogterületet ötvözi. Így esett a választásom az Európa Tanács Kínzás Elleni Bizottságára (továbbiakban: CPT), mely döntés a későbbi doktori tanulmányaimat is meghatározó jelleggel befolyásolta.

Míg a TDK-dolgozatomban csupán a CPT tevékenységére fókuszáltam, addig a doktori értekezés lehetőséget nyújtott számomra, hogy a kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalma érvényesülésének szélesebb spektrumban történő vizsgálatára vállalkozzak. E vizsgálat kiindulópontját jelentette az értekezés témájának meghatározása. A témaválasztás fontosságát azért kívánom hangsúlyozni, mert a kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalma tárgyában számos publikáció született már mind a hazai, mind a külföldi jogtudomány jeles képviselői részéről. Ez pedig szükségessé tette, hogy a kutatásom során új megközelítésmódot alkalmazzak.

Az értekezés fókuszában annak vizsgálata áll, miképpen hatja át az emberséges bánásmód követelménye a hatályos magyar büntetőjogi szankciórendszer egyes elemeinek jogi szabályozását, illetve végrehajtását. Mivel e tárgykörben a hazai és a külföldi szerzők művei mellett számos nemzetközi dokumentum is rendelkezésemre állt, a források rendkívül széles merítése kijelölte az értekezés kereteit is. A téma kellő részletességgel történő ismertetése érdekében elengedhetetlen volt a tárgyalt szankciók körének korlátozása, ezért – a kevesebb néha több elvét szem előtt tartva – nem vizsgáltam a tilalommal összefüggésbe hozható valamennyi büntetést és intézkedést. Ebből következően nem foglalkoztam a kiutasítással és a javítóintézeti neveléssel. Előbbi szankció a non-refoulment elve révén kapcsolódik a kínzás tilalmához. Utóbbi akár a fiatalkorúakkal szemben tanúsított bánásmód, akár a javítóintézetek elhelyezési körülményei miatt sértheti az abszolút jellegű tilalmat.

A kifejtettekből fakadóan az értekezés tárgyát kizárólag azok a felnőttkorúakkal szemben kiszabható szankciók képezik, melyek azonos joghátrányt hordoznak: a személyi szabadságtól való megfosztást. E feltételeknek három szankció típus felelt meg: a büntetések köréből a szabadságvesztés és az elzárás, míg az intézkedések köréből a kényszergyógykezelés. A szankciók által megtestesített joghátrány azonossága egyidejűleg lehetővé tette, hogy a kutatásom során elsősorban a bánásmód egyik objektív vetületét, azaz a fogvatartottak részére biztosított elhelyezési körülményeket, a vonatkozó nemzetközi elvárásokat és a hazai jogszabályi rendelkezéseket vizsgáljam. A vizsgálat körének ily módon történő meghatározása miatt nem kapott helyet a dolgozatban a bánásmód szubjektív vetülete, azaz a személyi állomány által a fogvatartottakkal szemben tanúsított bánásmód.

II. Az értekezés szerkezeti felépítése és az egyes fejezetekben alkalmazott kutatási módszerek

Az értekezés a Bevezetést követően négy fejezetre tagolódik. A kutatási téma komplex feldolgozása céljából az egyes fejezetekben több kutatási módszert is alkalmaztam, igazodva a vizsgálat tárgyát képező kérdéskörökhöz.

A Bevezetésben megfogalmazott célkitűzések megvalósítása érdekében fontosnak tartottam a kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalma kialakulásának, tartalmának áttekintését.

Az Alapvetés címet viselő I. fejezet röviden összefoglalja a kínzás és a kínvallatás, valamint ezekkel párhuzamosan a kínzás tilalmának történetét, az ókorig visszanyúlva. E történeti fejlődés bemutatása mellett a fogalmi megalapozást szolgálja az is, hogy az értekezés kitér a tilalom jogelméleti aspektusaira egyaránt.

A kutatási téma feltárásához a szakirodalmi források mellett nélkülözhetetlenek voltak a különböző nemzetközi és nemzeti bizottságok, bíróságok és egyéb szervek határozatai, jelentései, illetőleg további dokumentumai, ezért nem mellőzhettem a kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalma kontrollrendszerének vizsgálatát. Az univerzális, a regionális, valamint a hazai kontrollrendszer egyes elemeinek bemutatása ugyancsak az I. fejezetben kapott helyet. Ezáltal alkalmam nyílt a dolgozat egyazon szerkezeti egységében folytatni a tilalom kialakulásának, fejlődésének ismertetését, hiszen a nemzetközi kontrollmechanizmusok számbavételére az alapul fekvő, zömmel a XX. században elfogadott nemzetközi dokumentumok részletezése útján került sor. Az univerzális szintéren az Egyesült Nemzetek Szervezete (továbbiakban: ENSZ), míg az európai szintéren az Európa Tanács (továbbiakban: ET) keretében megalkotott dokumentumok érdemeltek figyelmet. A vizsgálat ezen módja nem csupán a történeti áttekintésre biztosított lehetőséget, hanem annak felderítésére is, miként változott a különböző bánásmódok definíciója az egyes nemzetközi dokumentumokban, illetve a nemzetközi szervezetek gyakorlatában.

Noha az univerzális és a regionális felügyeleti rendszer tárgyalása során a leíró jelleg dominál, törekedtem arra, hogy összehasonlító módszerrel vizsgáljam a különböző nemzetközi szervezetek tevékenységét. Az egyes bizottságoknak, bíróságoknak biztosított jogkörök értékelése révén igyekeztem azt feltárni, hogy ezek a mechanizmusok milyen mértékben képesek eleget tenni a nemzetközi dokumentumok által rájuk rótt feladatoknak. Az említésre kerülő hiányosságok rávilágítanak a nemzetközi közjog kikényszeríthetőségének korlátozott voltára, továbbá arra, hogy a kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalmának érvényesülése, csak a nemzetközi és a nemzeti kontrollmechanizmusok hatékony együttműködése révén képzelhető el.

Ahogy arra utaltam, a nemzetközi kontrollrendszer elemeinek ismertetése az ENSZ és az ET keretében elfogadott nemzetközi dokumentumokhoz igazodik. A nemzeti kontrollrendszer elemeit hasonló nézőpontból nem lett volna lehetséges bemutatni, ezért a vonatkozó alfejezet kifejezetten az egyes mechanizmusok működésére fókuszál. Ilyen mechanizmusnak tekinthetjük az ügyészi törvényességi felügyeletet, a büntetés-végrehajtási bíráskodást, az alapvető jogok biztosának eljárását, valamint a társadalmi ellenőrzést. Létrejöttük, kialakulásuk feltárása érdekében a jogtörténeti módszert alkalmaztam, míg a tevékenységük hátterét adó, hatályos jogszabályi rendelkezések feldolgozásához a dogmatikai módszert vettem igénybe. Mindemellett a hazai kontrollrendszer hatékonyságának, gyakorlati működésének értékelése szükségessé tette a rendelkezésre álló statisztikai adatok elemzését is.

Úgy gondolom, a kínzás tilalmához kapcsolódó nemzetközi és nemzeti kontrollrendszer áttekintése elengedhetetlen az értekezés témájának feldolgozásához. A felsorolt szankciók tárgyalása során ugyanis szinte valamennyi kontrollmechanizmus jelentései, ajánlásai kiemelt szereppel bírnak. A különböző szervek, szervezetek legtöbbször együttesen képesek érvényre juttatni a kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalmát. Éppen ezért érdemes azt hangsúlyozni, hogy egy kellően sokrétű felügyeleti rendszer kívánatos az emberséges bánásmód ellenőrzése érdekében.

A dolgozat II. fejezetében vizsgáltam azt a kérdést, összhangban áll-e a szabadságvesztés, az elzárás és a kényszergyógykezelés jogi szabályozása, valamint végrehajtása a kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalmából fakadó követelményekkel. A személyi szabadság elvonása számos olyan sérelmes helyzetet eredményezhet, amely e tilalommal összefüggésbe hozható. A jogsértések köréből azokat emeltem ki, amelyek az Emberi Jogok Európai Bírósága (továbbiakban: EJEB) előtt már hazánk elmarasztalásához vezettek, avagy a nemzetközi és hazai bíróságok alapján ahhoz vezethetnek. Ebből fakadóan a fejezet egészében jelentős szereppel bír az EJEB által a kínzás tilalmával összefüggésben kialakított ítélkezési gyakorlat elemzése, mely nem csupán a Magyarországgal szemben meghozott határozatokra korlátozódik.

A vizsgálat szempontjának ily módon történő kijelölése, mindemellett azzal a következménnyel is járt, hogy a tárgyalt szankciók körében nagyobb hangsúlyt kapott a szabadságvesztés büntetés. Az EJEB ezidáig sem az elzárás, sem a kényszergyógykezelés tárgyában nem hozott marasztaló ítéletet Magyarországgal szemben. A szabadságvesztéssel kapcsolatban ugyanakkor számos határozat érdemel figyelmet, gondoljunk csak a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés (továbbiakban: tész) és a kötelező kegyelmi eljárás vagy a bv. intézetek zsúfoltságának kérdéskörére. A szabadságvesztés hangsúlyos szerepét indokolja az is, hogy a vonatkozó nemzetközi minimumszabályok, valamint az EJEB ítélkezési gyakorlata az elzárásra úgyszintén alkalmazandók, így azok megisméltése utóbbi tekintetében hasztalan lett volna. Megjegyzendő továbbá, hogy a jogtörténeti előzmények ismertetésére is csak a szabadságvesztés, illetőleg a kényszergyógykezelés esetében kínálkozott lehetőség.

A dogmatikai módszer segítségével vettem össze az egyes büntetőjogi szankciók jogszabályi hátterét a kapcsolódó nemzetközi elvárásokkal. A tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés esetében ez kiegészült az összehasonlító vizsgálat eszközével is. Az EJEB ugyanis több tagállamával szemben hozott már marasztaló ítéletet a tész miatt. Az elmarasztalt tagállamok példáján keresztül megválaszolható az a kérdés, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés felülvizsgálatának szabályozása milyen feltételekkel felelhet meg az Emberi Jogok Európai Egyezménye 3. cikkének, tehát a kínzás tilalmának. Az egyes országok által választott megoldások hazánk számára is mintaként szolgálhatnak.

A büntetés-végrehajtási intézetek zsúfoltságának problémájával kapcsolatban elengedhetetlennek tartottam a statisztikai módszer alkalmazását, a hozzáférhető statisztikai adatok feldolgozását. Akár az ismertté vált bűncselekmények, akár a hosszú időtartamú szabadságvesztésre ítélték száma hozzájárulhat annak megértéséhez, milyen okok vezettek a bv. rendszer telítettségének kialakulásához. Bár a 2020 júliusában átadott 2 750 férőhellyel immár 100% alá csökkent az intézetek kihasználtsága, hangsúlyozni kívánom, hogy a férőhely-bővítés önmagában nem jelenthet gyógyírt. A végrehajtandó és egyre hosszabb tartamú szabadságvesztések, a növekvő számban kiszabott elzárások vagy a feltételes szabadság lehetőségének szigorítása a börtönpopuláció gyarapodásának irányába mutatnak. Ennek kezelése a férőhely-bővítés mellett más megoldási módszereket is megkíván. Ezeket a lehetséges megoldási módszereket dolgozatomban részletesen tárgyalom.

Az értekezés egyik legfőbb novumát jelenti az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás átfogó elemzése, mely a III. fejezetben kapott helyet. A jogintézmény önálló fejezetben történő bemutatását indokolja, hogy az igénybe vehető mindhárom vizsgált szankció, tehát a szabadságvesztés, az elzárás és a kényszergyógykezelés elhelyezési körülményei által okozott sérelem esetén is. Tekintettel arra, hogy egy relatíve új jogorvoslati lehetőségről van szó, kevés szakirodalmi forrás állt rendelkezésemre. Ezért a

jogszabályi rendelkezések értelmezéséből fakadó kérdések megválaszolása érdekében empirikus kutatást végeztem a Debreceni Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjánál. Aktakutatás keretében dolgoztam fel a 2017. január 1. napja és 2018. június 30. napja között lefolytatott és jogerősen befejezett kártalanítási ügyekben meghozott határozatokat. A bírósági gyakorlat mellett kiemelt figyelmet fordítottam az Alkotmánybíróság tevékenységére is, mivel a kártalanítási határozatokkal szemben benyújtott alkotmányjogi panaszok nyomán e testület is számos alkalommal állást foglalt egyes, értelmezést igénylő kérdésekben. A bírósági és az alkotmánybírósági határozatok elemzése révén törekedtem arra, hogy a dolgozatomban a jogszabály-szöveg ismertetésén túlmutató, problémaorientált megközelítést adjam a kártalanítási eljárásnak. Mindemellett a fejezet kitekintést nyújt azon tagállamok jogorvoslati eszközeire is, mely államokat az EJEB – Magyarországhoz hasonlóan – pilot judgment eljárás keretében elmarasztalt a bv. rendszer telítettsége miatt. A jogorvoslati lehetőségek összehasonlító módszerrel történt bemutatása segítséget nyújt annak megítéléséhez, vajon hazánk megfelelő szabályozási megoldást választott-e az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási eljárás bevezetésével.

Az Összegzés címet viselő IV. fejezet tartalmazza mindazon javaslatokat, amelyek a dolgozatban feltárt hiányosságokra tekintettel elősegíthetik, hogy a szabadságvesztés, az elzárás, valamint a kényszergyógykezelés jogi szabályozása és végrehajtása összhangban álljon a kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalmával.

III. Az értekezés következtetései

Az értekezés három érdemi fejezetében a kínzás tilalmának érvényesülését ellenőrző nemzetközi és nemzeti kontrollrendszer elemeinek; a kínzás tilalmának hatálya alá vonható büntetőjogi szankciók jogi szabályozásának és végrehajtásának; valamint az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási eljárásnak a vizsgálatára került sor. Az egyes fejezetekben tett megállapítások, illetve az azokból levont következtetések alátámasztják, hogy hazánkban jócskán akadnak még megoldásra váró problémák, melyek a kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalmának maradéktalan érvényesülését gátolják.

III.1. A nemzetközi és a nemzeti kontrollrendszer

A hazai büntetés-végrehajtást egy olyan többszintű kontrollrendszer ellenőrzi, amely változatos hatáskörökkel rendelkező mechanizmusokból áll össze. A kontrollrendszer univerzális és regionális szintjén működő bizottságok, tisztségviselők különféle eszközök, így például jelentéstételi kötelezettség előírása vagy országlátogatások révén monitorozzák a kínzás tilalmának tiszteletben tartását. Munkájukat nem egy esetben a humánerőforrás és a költségvetés szűkössége hátráltatja, amely rendkívüli mértékű ügyteherrel párosul.

További nehézséget jelent, hogy az általuk elfogadott észrevételek, javaslatok, jelentések megtartása legtöbbször az államok önkéntes jogkövetési hajlandóságától függ, mivel azok kötelező erővel nem rendelkeznek, vagy legalábbis kötelező erejük vitatott. Nem véletlen persze, hogy ezek a nemzetközi bizottságok ilyen korlátokkal kénytelenek szembesülni tevékenységük során. A bizottságokat létrehozó nemzetközi egyezményeket ugyanazok az államok szövegezik meg és fogadják el, amelyek fogvatartási helyszínein majd a későbbiekben az ellenőrzések tárgyát képezik. Éppen ezért az államok saját érdekeiket is mérlegelve döntenek a nemzetközi szervezetekhez delegált hatáskörökről, valamint arról, hogy az azok

által elfogadásra kerülő dokumentumok rendelkezzenek-e kötelező erővel, kikényszerítésük és végrehajtásuk milyen módon legyen biztosított.

E megfontolásokra tekintettel kiemelt jelentőséggel bír az, hogy az európai szinten működő Emberi Jogok Európai Bírósága határozatai kétséget kizáróan kötelező erővel rendelkeznek, végrehajtásukat az ET Miniszteri Bizottsága ellenőrzi. Természetesen az EJEB eljárásában is előfordulhat az, hogy egy marasztalt állam nem tesz eleget a bíróság által megfogalmazott elvárásoknak. Ennek ellenére a strasbourgi bíróság a jelenleg működő leghatékonyabb emberi jogi jogvédelmi mechanizmusnak tekinthető. Jelentőségét fokozza, hogy ítéletei révén az egyébként soft law aktusok, tehát a nemzetközi bizottságok jelentései, ajánlásai is érvényesülést nyerhetnek, hiszen az EJEB számos esetben felhasználja az országlátogatások tapasztalatait a tényállások felderítéséhez, vagy a már kidolgozott minimumszabályokat a saját ítéleti konzekvenciái kialakításához.

A nemzetközi szinten jelentkező hiányosságok mellett a kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalmának hatékony érvényesülése elképzelhetetlen a kontrollrendszer nemzeti szintjének működése nélkül. Belátható azonban az is, hogy önmagukban a nemzeti kontrollmechanizmusok sem lennének képesek megfelelően biztosítani e tilalom tiszteletben tartását. Az értekezésemben több olyan példát is ismertettem, amikor a hazai intézmények által ismert és esetlegesen bírált probléma jórészt a nemzetközi szervezetek nyomására nyert orvoslást, vagy legalábbis a jogalkotó lépéseket tett annak megoldása érdekében.

A kifejtettekből fakadóan nemcsak az elengedhetetlen, hogy a nemzetközi és a nemzeti kontrollmechanizmusok egymással együttműködve lássák el feladatukat, hanem az is, hogy e rendszer minél gazdagabb és sokrétűbb legyen, hiszen ezáltal nagyobb a valószínűsége, hogy egy jogsértést feltárjanak vagy azt akár meg is előzzék. A kiterjedt kontrollrendszer fontos azért is, mert nem pusztán a büntetés-végrehajtás működését tudja ellenőrizni, hanem a különböző mechanizmusok egymás tevékenységének felügyeletét is elláthatják.

III.2. A kínzás tilalmának hatálya alá vonható egyes büntetőjogi szankciók

A többszintű kontrollrendszer számos olyan, a kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalmával összefüggésbe hozható szabályozási anomáliára, végrehajtásbeli hiányosságra hívta fel a figyelmet, amelyek a hazánkban alkalmazott, személyi szabadság elvonásával járó szankciókat illetően felmerültek vagy jelenleg is fennállnak.

A szabadságvesztés

Álláspontom szerint a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés fenntartása nélkül is biztosítható a társadalomra különösen veszélyes, bestiális bűncselekményt elkövető elítéltek izolációja, mégpedig az életfogytig tartó szabadságvesztés révén. Az EJEB a Törköly-ügyben¹ rögzítette, miszerint a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának 40 évben történő meghatározása összeegyeztethető az EJEE 3. cikkével, egyidejűleg az ilyen hosszú időtartam a társadalom védelmét is kellőképpen biztosítja.

A feltételes szabadságra bocsátás lehetősége nem jelenti az elítélt automatikus szabadlábra helyezését. Annak érdekében, hogy valóban megfelelő döntés szülessen a feltételes szabadságra bocsátás tárgyában, a büntetés-végrehajtási bírói gyakorlat egységesítése látszik

---

¹ *Törköly kontra Magyarország*, ECtHR, 2011. április 5-i elfogadhatatlansági döntés, ügyszám: 4413/06.

szükségesnek, de azt ugyancsak elősegítheti például a pártfogó felügyelői vélemény beszerzésének kötelező előírása. Utóbbi természetesen csak akkor lehetséges, valamint a feltételes szabadságra bocsátás tartamára kiterjedő pártfogó felügyelet is csak abban az esetben érheti el a kívánt hatást, ha megvalósul a pártfogó felügyelet létszám-fejlesztése. A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének biztosításával az elítélt tudatában lenne annak, milyen időtartam elteltével, milyen magatartás tanúsítása esetén remélheti a szabadlábra helyezését.

Ahhoz, hogy a 40 éves időtartam kiállja egy esetleges strasbourgi vizsgálat próbáját, a köztársasági elnök általános kegyelmi eljárásának módosítása kívánatos, mégpedig oly módon, hogy mind a köztársasági elnök, mind az ellenjegyző miniszter döntése indokolási kötelezettséggel párosuljon. Véleményem szerint a feltételes szabadságra bocsátás 40 év elteltével rendelkezésre álló lehetősége és a kellő garanciákkal körbepátyázott kegyelmi eljárás együttesen azt eredményezhetnék, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés – az EJEB gyakorlata értelmében – csökkenthető büntetésnek minősülne. Annak ellenére gondolom ezt így, hogy az általam felvázolt megoldás nem tartalmazza a „bűvös” 25 éves felülvizsgálat lehetőségét. Az EJEB határozatait áttekintve megállapítható, hogy ez az időkorlát korántsem nyer feltétlen érvényesülést valamennyi esetben, és a 25 évnél hosszabb időtartam elteltével lefolytatott felülvizsgálat is megfelelhet az emberi jogi szempontoknak.

Ezt a megoldási javaslatot könnyedén annulálhatja az EJEB egy újabb, Magyarországgal szemben hozott ítélete. A bíróság előtt jelenleg is több kérelem vár elbírálásra, melyek egy része nem a tész büntetést támadja, hanem az életfogytig tartó szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás 35-40 évben meghatározott legkorábbi időpontját. Előfordulhat, hogy az EJEB ezeket az időtartamokat is túl hosszúnak ítéli. Egy ilyen ítélet a szabadságvesztés szabályozásának egészét rendítené meg, hiszen már nem csak a tész, hanem az életfogytig tartó szabadságvesztés módosítása is a jogalkotóra hárulna. Emellett megjegyzendőnek tartom azt is, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának változása a határozott ideig tartó szabadságvesztés generális maximumára is kihatással lehet.

A határozott ideig tartó szabadságvesztés jogszabályi háttérét illetően – szemben a tész büntetéssel – megfelel a nemzetközi elvárásoknak. Ugyanez nem mondható el a végrehajtásának körülményeiről. A túlszűfolttság a büntetés-végrehajtási rendszer évtizedek óta fennálló problémája, melynek hosszútávú kezelése komplex megoldást igényel. Magyarországon a bv. rendszer telítettségének enyhítése, illetve megszüntetése érdekében elsődlegesen a férőhely-bővítés eszközt választotta a kormányzat. A különböző büntetés-végrehajtási intézetekben végrehajtott beruházások eredményeként 2020 júliusában a BVOP már arról az örvendetes hírről számolt be, hogy az intézetek telítettsége szeptemberre 100% alá csökken.

Úgy gondolom, a büntetés-végrehajtási rendszer kapacitásának növelése önmagában és kizárólagosan nem jelenthet megoldást. Hiába gyarapodik ugyanis a férőhelyek száma, ha azzal egyidejűleg a fogvatartotti létszám is egyre inkább növekszik. Ebből következően a meglévő bv. intézetek bővítése, valamint új intézetek létesítése mellett figyelmet kell fordítani az utóbbi tendencia enyhítésére is. Erre vonatkozóan értekezésemben több megoldási módszert is felvázoltam, azonban ezek közül egyesek már nem, vagy csak korlátozottan képesek befolyásolni a börtönpopuláció nagyságát. A letartóztatottak száma az utóbbi években drasztikusan visszaesett, a 2019. évben letartóztatásban volt 2 709 fő esetleges további csökkenése ezért nagymértékű változást már nem eredményezhet a fogvatartotti

létszámban. Hasonlóan, a reintegrációs őrizet sikeres jogintézményként, a 2013. évi CCXL. törvény² szabta feltételek között, azokat maximálisan kihasználva működik, ekként annak további, zsúfoltságot csökkentő hatása csak akkor lehetséges, ha a jogalkotó újabb elítélteket von be az alkalmazási körébe.

A kifejtettek alapján egyfelől a büntetőpolitikai irányváltás az, amely képes lehet a bv. intézetek telítettségi mutatóit hosszabb távon is javítani. Ez azonban a megtorló büntetőpolitika jegyében született 2012. évi C. törvény³ átfogó reformját tenné szükségessé, amelyre jelenleg kevés esélyt látok. Ennek oka, hogy a büntető kódex az utóbbi években számos módosítást élt meg, ugyanakkor ezek a módosítások a jogszabály-szöveg pontosításán túl sok esetben csak újabb magatartási formákat kriminalizáltak, már büntetendő cselekmények büntetési tételét súlyosították vagy éppen az elévülés kizárását terjesztették ki újabb bűncselekmény-típusokra.

Elfogadva a követett büntetőpolitikai irányvonalat, figyelemmel kell lennünk arra, hogy csupán a meglévő bv. intézetek bővítése nem elegendő a telítettség megoldására, ezáltal pedig arra sem, hogy az egyre hosszabb tartamú szabadságvesztések végrehajtásából fakadó, a börtönpopulációban esetlegesen beálló növekedést kezelje. Mivel álláspontom szerint a korábban említett, zsúfoltságot enyhítő intézkedések már csak korlátozott mértékben tudják befolyásolni a fogvatartottak létszámát, a jogalkotó pedig a büntetőpolitikai irányváltást nem támogatja, elkerülhetetlennek látszik a probléma orvoslása érdekében új büntetés-végrehajtási intézetek megépítése.

Az elzárás

Az elzárás, mint a szabadságvesztéstől elkülönülő, önálló szabadságelvonó szankció léte nemcsak a jogtudomány képviselőinek kritikái, hanem a nemzetközi követelmények fényében is erősen megkérdőjelezhető. Az elzárásra – végrehajtási helyéből fakadóan – ugyanazon, a kínzás tilalmával kapcsolatos nemzetközi minimumszabályok hatálya terjed ki, mint a szabadságvesztésre. Hasonlóan, az Emberi Jogok Európai Bírósága a szabadságvesztés tárgykörében már kidolgozott esetjoga alapján értékeli a néhány napot vagy hónapot meg nem haladó szabadságelvonással járó büntetéseket, elnevezésükre tekintet nélkül. Úgy gondolom, hogy az egészen rövid tartamú szabadságelvonás bevezetése a szabadságvesztés generális minimumának leszállításával is megvalósítható lett volna.

Az elzárás mellett szóló érv lehet, hogy miközben – a Btk.-ban meghatározottak szerint – a végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása kötelezően a feltételes szabadság megszüntetésével, valamint a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásával jár, addig az elzárás ezen hátrányos jogkövetkezmények kötelező alkalmazása nélkül teszi lehetővé a korábban már büntetett elkövető személyi szabadságának elvonását. Önmagában ez az érv nem indokolhatja az elzárás fenntartását. Amennyiben a Btk. előírná, hogy minimálisan milyen tartamban kiszabott végrehajtandó szabadságvesztés esetén kötelező a feltételes szabadság megszüntetése, illetve a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtása, a bíróságokra hárulna mindezen körülmények mérlegelése a büntetékiszabás körében.

Ha a kifejtettek ellenére a jogalkotó az elzárás fenntartását tartja indokoltnak, kívánatos lenne, hogy kiszabása fiatalok elkövetőkkel szemben tilalmazott legyen. Következik ez a gyermek

---

² 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról (továbbiakban: Bv. tv.).

³ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (továbbiakban: Btk.).

jogairól szóló New York-i egyezményből és a vonatkozó ajánlásokból, emellett pedig a jogintézmény gyakorlati érvényesülése is azt mutatja, hogy rendkívül kis számban alkalmazzák azt a bíróságok a fiatalkorúakkal szemben. A büntetőjogi elzárás kizártsága természetesen azt jelentené, hogy a jogalkotónak ugyanígy kellene eljárnia a fiatalkorúakkal szemben alkalmazható szabálysértési elzárással kapcsolatban is.

A kényszergyógykezelés

A kényszergyógykezelés tárgyában a dolgozat végkövetkeztetése az, hogy annak anyagi jogi, eljárásjogi és végrehajtási rendelkezései maradéktalanul megfelelnek a kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalmából fakadó követelményeknek. Egyetlen, ugyanakkor fontos hiányosságként említeném meg, hogy a végrehajtására vonatkozó jogszabályok nem rögzítik a betegek részére biztosítandó élettér nagyságát, mely a CPT standardja alapján 4,5 m². Érdemes lenne az erre vonatkozó, a szabadságvesztéstől eltérő rendelkezés beiktatása a büntetés-végrehajtási kódexbe.

Mindemellett is megállapítható, hogy a kényszergyógykezelés végrehajtásának legnagyobb kihívását az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet (továbbiakban: IMEI) jelenti. Önmagában már az is egy sokat ismételt CPT-javaslat megvalósítását szolgálná, ha az IMEI az Emberi Erőforrások Minisztériuma irányítása alatt működne. Valódi előrelépés a kényszergyógykezelés végrehajtása tekintetében azonban addig nem történhet, amíg az IMEI ugyanazon a telephelyen, leromlott körülmények között és alacsony személyi állománnyal működik. Mindezek megoldása ugyanakkor rendkívüli mértékű idő- és költségfordítást igényelne.

III.3. Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási eljárás

Az egyes szabadságelvonó szankciók elhelyezési körülményei okozta sérelmek mindaddig nem eredményezik hazánk újabb elmarasztalását az EJEB előtt, amíg kellően hatékony jogorvoslati lehetőségeket biztosítunk a fogvatartottak részére. Bár a jogalkotó a 2020. évi CL. törvénnyel⁴ átfogó jelleggel módosította az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási eljárást, az több lényeges vonásában is átfedést mutat a 2017. január 1. napján hatályba lépett eljárással. Ily módon az utóbbi években kialakult bírósági, illetve alkotmánybírósági gyakorlat továbbra is iránymutatásul szolgálhat a bv. bírák számára, mindemellett pedig segítséget nyújthat az egyszerűsített eljárásra hatáskörrel rendelkező bv. intézeteknek is. Ugyan a módosítás folytán az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz eljárás önállósága megszűnt, annak a kártalanítási eljárásba beépített rendelkezései, valamint a Bv. tv. egyéb jogorvoslati eljárásai – különösen a telítettség csökkenésével párhuzamosan – biztosíthatják annak a reális esélyét, hogy a jogszabályban előírt élettér minden fogvatartott számára rendelkezésre álljon.

Noha a kártalanítási eljárás újraszabályozásának szükségességét elsősorban az áldozati jogok hatékonyabb védelme indokolta, álláspontom szerint a 2020. évi CL. törvény radikális változásokat e tekintetben nem hozott. A sértetti igények eredményes érvényesítése érdekében a társadalom nagyobb mértékű tudatosítása lenne kívánatos, a jogintézmény bevezetésének indokát, továbbá a célját és működését illetően, mely esetlegesen egy országos kampány keretében lenne megvalósítható. Ezzel alapját vesztené az a nyilvánvalóan populistá bírálat, miszerint a kártalanítással a bűncselekmények elkövetői jutalomban részesülnek, ahelyett,

---

⁴ 2020. évi CL. törvény a börtönsúfoltság miatti kártalanítási eljárással összefüggő visszaélések megszüntetése érdekében szükséges egyes törvények módosításáról.

hogy szenvednének a börtön falai között. Az állampolgárok egy ilyen kampány révén nem pusztán a kártalanítási eljárás funkciójával kapcsolatban informálódnának, hanem tudatában lennének annak is, mi a teendő, ha ők maguk kapnak a bv. bírótól nyilatkozattételre vonatkozó felhívást.

Az állami szuverenitás körébe tartozik a büntetőjog által érvényesíteni kívánt célok, szükségletek meghatározása. Hazánkban a hatályos Büntető Törvénykönyv Különös Része valamennyi bűncselekményt különböző elnevezéssel ugyan, de a személyi szabadság elvonásával járó szankcióval fenyegeti. A szabadságvesztés-centrikus büntetőpolitika eredményeként az ET tagállamai közül Magyarország is a nagyon magas fogvatartotti rátájú államok közé tartozik. A fogvatartotti ráta önmagában azonban nem feltétlenül eredményezi a büntetés-végrehajtási intézetek zsúfoltságát, hiszen számos tagállamban a magas fogvatartotti ráta alacsony telítettségi mutatóval párosul. Ebből fakadóan a jelenlegi büntetőpolitika mellett sem elképzelhetetlen, hogy a fogvatartottak számára mindenhol rendelkezésre álljon a jogszabályban előírt léte.

De miért is olyan fontos, hogy a személyi szabadságuktól megfosztott személyeknek emberhez méltó elhelyezési körülményeket biztosítsunk a büntetés-végrehajtási intézetekben? Kétségtelen tény, hogy a büntetések egyfelől megtorló célt szolgálnak. A szabadságvesztés és az elzárás büntetésekben megtestesülő joghátrány a személyi szabadság elvonása. Bár a kényszergyógykezelés egy gyógyító jellegű intézkedés, de a gyógyító, kezelő célja mellett a társadalom védelme érdekében az elkövető izolációját is biztosítja. A büntetéssel, intézkedéssel sújtott személy csak azokat a jogait veszíti el, amelyektől őt a jogerős ügydöntő határozat megfosztotta, ekként az emberi méltóságát továbbra is tiszteletben kell tartani. A megtorlás tehát nem járhat azzal, hogy a fogvatartottak minél rosszabb körülmények között töltsék büntetésüket, mert az a nemzetközi dokumentumok sokaságában, illetőleg az Alaptörvényben és a bv. kódexben is rögzített kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalmába ütközik.

A büntetések és az intézkedések embertelen körülmények között történő végrehajtása összeegyeztethetetlen az azokhoz fűzött speciálpreventív célzattal is. Nem felejthetjük el, hogy ezek a fogvatartottak előbb vagy utóbb, de visszakerülnek a társadalmunkba, és a szabad élettől elszokott, esetleg bántalmazott és megalázott fogvatartott szabadulása után veszélyesebb, mint az, aki normalizált körülmények között töltötte büntetését. A megfelelő elhelyezési körülmények biztosítása csupán egyetlen aspektusa az egyéni megelőzési cél megvalósításának. A börtönnevelés, a szabadulásra felkészítés és az utógondozás ugyancsak elengedhetetlenek e cél elérése érdekében, azonban a büntetés-végrehajtás személyi állományának növelése nélkül ezen feladatok hatékony és eredményes ellátása nem lehetséges.

A megelőzés nem pusztán az elítélt és a büntetés-végrehajtás viszonyában értelmezhető. A reintegráció a társadalomra is kötelezettséget ró, mégpedig az elítélt visszafogadását. Ehhez ugyanakkor annak tudatosítása szükséges, hogy az eredményes reintegráció a társadalom érdekét is szolgálja, hiszen azáltal az ismételt bűnelkövetés veszélye csökken. Az elítélt jogkövető magatartás iránti elkötelezettsége, a hatékony büntetés-végrehajtási nevelés, valamint a társadalmi szerepvállalás együttesen vezethetnek a visszaesés megelőzéséhez. Mindezek eredményes megvalósulása sem jelenthet persze csodaszert. Úgy gondolom, a büntetőjogi szankcionálás nem szolgálhat gyógyírként minden negatív társadalmi folyamatra, így önmagában és kizárólagosan a büntetőjog eszközrendszerével nem lehetséges a bűnözés

problémáját felszámolni. Akárcsak a büntetés-végrehajtási intézetek zsúfoltsága, úgy ez is komplex megoldást igényel.

Nyilvántartási szám: DEENK/317/2021.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Bagossy Mária
Doktori Iskola: Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10057037

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Folyóiratcikkek, tanulmányok (4)

1. **Bagossy, M.:** A kínzás tilalmának érvényesülése a kényszergyógykezelés végrehajtása során.

Jura. [közlésre elfogadva], 1-12, 2020. ISSN: 1218-0793.

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A

2. **Bagossy, M.:** Gondolatok a büntetőjogi elzárásról.

Iustum Aequum Salutare. 16 (2), 101-112, 2020. ISSN: 1787-3223.

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A

3. Boda, Z., **Bagossy, M.:** Kártalanítás az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt: Egy kutatás eredményei.

Magyar Jog. 67 (1), 20-29, 2020. ISSN: 0025-0147.

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A

4. **Bagossy, M.:** A büntetőjogi szankció korlátai az alkotmányjogban és a nemzetközi jogban.

Belügyi Szemle. 67 (3), 34-57, 2019. ISSN: 2062-9494.

DOI: <http://dx.doi.org/10.38146/BSZ.2019.3.3>

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A

További közlemények

Folyóiratcikkek, tanulmányok (5)

5. **Bagossy, M.:** A hatályon kívül helyezés megváltozott szabályai: Jogorvoslat a hatályon kívül helyező végzés ellen.

In: Mailáth György Tudományos Pályázat 2019.: Díjazott dolgozatok, Országos Bírósági Hivatal, Budapest, 245-296, 2020. ISBN: 9786158132619

6. **Bagossy, M.:** Erő-szakos bűncselekmények egy messzi-messzi galaxisban.
In: Sci-fi és jog? : A jövő jogalkalmazási kérdései. Szerk.: Pribula László, Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar, Debrecen, 9-24, 2019. ISBN: 9789634901044
7. **Bagossy, M.:** Kártalanítás az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt.
In: Mailáth György Tudományos Pályázat 2018.: Díjazott dolgozatok, Országos Bírósági
Hivatal, Budapest, 252-293, 2019. ISBN: 9786158048682
8. **Bagossy, M.:** A büntetőjogi szankció korlátai az alkotmányjogban és a nemzetközi jogban: A
szabadságvesztés és a kínzás tilalma.
In: Mailáth György Tudományos Pályázat 2017.: Díjazott dolgozatok. Szerk.: Ábrahám Márta,
Országos Bírósági Hivatal, Budapest, 291-338, 2018. ISBN: 9786158048668
9. **Bagossy, M.:** A kényszergyógykezelés végrehajtása az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító
Intézetben, különös tekintettel az Európa Tanács Kínzás Elleni Bizottsága (CPT) jelentéseire.
In: DE Praetor Szakkollégium Tudományos Diákester Tanulmánykötet II. 2015. május 7..
Szerk.: Szűcs Lászlóné Siska Katalin, DE ÁJK Jogklinika és Street Law Alapítvány,
Debrecen, 5-15, 2015.

Konferenciaközlemények (2)

10. **Bagossy, M.:** The European Court of Human Rights' judgments against Hungary relating to the
reasonable time of pre-trial detention.
In: Doktoranduszok Fóruma: Állam- és Jogtudományi Kar szekciókiadványa. Szerk.: Szabó
Miklós, Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc, 15-20, 2017. ISBN: 9789633581247
11. **Bagossy, M.:** Az előzetes letartóztatás ésszerű időtartama az Emberi Jogok Európai Bírósága
ítélkezési gyakorlatában.
In: PEME XIII. PhD : Konferenciakötet. Szerk.: Koncz István, Szova Ilona, Professzorok az
Európai Magyarországiért Egyesület, Budapest, 35-45, 2016. ISBN: 9786155709005

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottsága irányelvei szerint:

**A” kategóriás folyóiratban megjelent publikációk: 4, melyek közül az értekezés alapjául
szolgál: 4**

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudománymetriai
ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján
elvégezte.

Debrecen, 2021.05.19.

University Doctoral (PhD) Dissertation Abstract

THE PROHIBITION OF TORTURE AND INHUMAN OR DEGRADING
TREATMENT IN CRIMINAL LAW, WITH SPECIAL REGARD TO THE
INTERNATIONAL RESPONSIBILITIES OF HUNGARY

dr. Mária Bagossy

Supervisor: dr. Ágnes Pápai-Tarr, Assistant Professor

University of Debrecen
Marton Géza Doctoral School of Legal Studies

Debrecen
2021.

I. Background and objectives of the doctoral dissertation

During my university studies, many areas of law caught my attention, but over the years my interest has turned more and more to public international law and criminal law. It is no coincidence that in the framework of the Scientific Students' Associations Conference (known as TDK), I also tried to choose a topic that combines these two areas of law. Thus, I had chosen the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment of the Council of Europe (hereinafter referred to as: CPT) and this decision had a decisive impact on my subsequent doctoral studies.

While I focused only on the activity of the CPT in my TDK-paper, the doctoral dissertation provided me with the opportunity to undertake a broader examination of the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment. The starting point of this research was the definition of the dissertation topic. I would like to emphasize the importance of this choice, because on the subject of the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment there have already appeared many publications by prominent representatives of domestic and foreign jurisprudence. For this reason, a new approach in my research was necessary.

The aim of the dissertation is to examine how the requirement of humane treatment affects the legal regulation and enforcement of certain elements of the current Hungarian criminal sanctions' system. In addition to the works of domestic and foreign authors, a huge number of international documents were also available in this field, so the extremely wide range of sources marked the framework of the dissertation. In order to describe the subject in sufficient detail, it was essential to limit the scope of the sanctions discussed, so I did not examine all the penalties and measures that could be associated with the prohibition. Consequently, I have not dealt with expulsion and special education in a reformatory. The former sanction is linked to the prohibition of torture through the principle of non-refoulement. The latter may infringe the absolute prohibition either through the treatment of juveniles or through the conditions in reformatories.

Based on the above, the subject of the dissertation are only the sanctions that can be imposed on adults and have the same legal disadvantage: Deprivation of personal liberty. Three types of sanctions met these conditions: imprisonment, confinement, and compulsory psychiatric treatment. At the same time, the similarity of the legal disadvantage embodied by the sanctions allowed me to examine one of the objective aspects of the treatment, namely the conditions of the detainees' placement, the relevant international requirements and the domestic legal provisions. Due to the scope of the study, the subjective aspect of the treatment, i.e., the treatment of detainees by staff, was not included in the dissertation.

II. Structure of the dissertation and the research methods applied

After the Introduction, the dissertation is divided into four chapters. In order to deal with the research topic in a complex way, I have applied several research methods in each chapter, adapting to the object of the study.

In order to achieve the objectives stated in the introduction, I considered it important to review the development and content of the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment. Chapter I, entitled „Establishment of principles”, briefly summarizes the history of torture and, in parallel, the prohibition of torture, going back to antiquity. Additionally, the dissertation also

addresses the legal theoretical aspects of the prohibition, which also serves to explain the concept.

In addition to the literature, the resolutions, reports and other documents of various international and national committees, courts and other bodies were essential to explore the research topic. For this reason I could not refrain from studying the control system of torture and inhuman or degrading treatment. The description of particular elements of the universal, regional and domestic control system is also included in Chapter I. Thus, I had the opportunity to continue the description of the development of the prohibition in the same structural unit of the dissertation, since the enumeration of the international control mechanisms is adjusted to the specification of the underlying international documents, most of which were drafted and adopted in the 20th century. The dissertation highlights the universal and regional documents elaborated within the framework of the United Nations (hereinafter referred to as: UN) and the Council of Europe (hereinafter referred to as: COE). This type of examination provided an opportunity not only for a historical overview, but also for exploring how the definitions of different treatment have changed in the international documents and in the practice of international organizations.

Although the thesis is descriptive of the universal and regional supervisory system, I have also attempted to examine the activities of the various international organizations in a comparative manner as well. By evaluating the authority granted to each of the committees and courts, I have tried to assess the extent to which these mechanisms are able to carry out the functions assigned to them by international documents. The aforementioned shortcomings highlight the limited enforceability of public international law and the fact that the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment can only be enforced through effective cooperation between international and national monitoring mechanisms.

As I have already mentioned, the description of the elements of the international control system corresponds to the international documents adopted within the framework of the UN and the COE. It would not have been possible to present the elements of the national control system from a similar point of view, so the relevant subchapter focuses specifically on the functioning of each mechanism. The national control system includes the prosecutorial supervision of the lawfulness of penal enforcement, the activities of the penitentiary judge, the procedure of the Commissioner for Fundamental Rights, and the social control. To explore their emergence, I used the legal historical method, while I used the dogmatic method to review the legal provisions that provide the background for their operation. Moreover, the evaluation of the efficiency and practical functioning of the Hungarian control system also required the analysis of the available statistical data.

The overview of the international and national control system in relation to the prohibition of torture is, in my opinion, indispensable for dealing with the topic of the dissertation. The reports and recommendations of almost all control mechanisms play a key role in the study of the aforementioned sanctions. In most cases, the various bodies and organizations must cooperate to be capable of enforcing the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment. It should therefore be emphasized that a sufficiently diverse monitoring system is desirable in order to monitor humane treatment.

In Chapter II, I explored the question of whether the legal regulation and enforcement of the imprisonment, confinement and compulsory psychiatric treatment comply with the requirements of the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment. Deprivation of

personal liberty may lead to a number of unlawful situations that may be associated with this prohibition. Among the violations, I have highlighted those that have already led to Hungary's condemnation before the European Court of Human Rights (hereinafter referred to as: ECtHR), or may lead to it according to the international and domestic criticisms. Consequently, the analysis of the case law developed by the ECtHR in connection with the prohibition of torture plays an important role throughout the chapter. This analysis is not limited to the judgments taken against Hungary.

This type of investigation also resulted in a greater emphasis on detention or imprisonment among the sanctions discussed. So far, the ECtHR has not ruled against Hungary in connection with confinement or compulsory psychiatric treatment. However, imprisonment has been the subject of several condemnations, for example because of the actual life imprisonment and the mandatory pardon procedure or the overcrowding of the prisons. The important role of imprisonment is also supported by the fact that the relevant international minimum standards as well as the case law of the ECtHR are also applicable to confinement, so that a repetition would have been useless for the latter. It should also be noted that the presentation of historical background was also only possible for imprisonment and compulsory psychiatric treatment.

Using the dogmatic method, I compared the legal background of each criminal sanction with the corresponding international standards. In the case of actual life imprisonment, this was supplemented by the comparative method. The ECtHR has already condemned several member states for their regulation of actual life imprisonment. These judgments serve as an example of the conditions under which the regulations on the review of life imprisonment may comply with Article 3 of the European Convention on Human Rights (hereinafter referred to as: ECHR), namely the prohibition of torture. The solutions chosen by individual countries can also serve as a model for Hungary.

In connection with the problem of prison overcrowding, I considered it essential to apply the statistical method and to process the available statistical data. Whether the number of known criminal offenses or the number of people sentenced to long-term imprisonment can help to understand the reasons that led to the overcrowding of penitentiaries. Even though prisoner density has now fallen below 100% with the 2,750 places handed over in July 2020, I would like to emphasize that expanding places alone cannot be the solution. The sentences of imprisonments imposed are getting longer, the number of confinements is increasing and the possibility of parole is getting more and more restricted. These circumstances point to an increase in the prison population. To deal with this, there is a need not only for spatial expansion, but also for other solutions. In my thesis, I discuss these possible solutions in detail.

One of the main novelties of the dissertation is the comprehensive analysis of the compensation procedures for the reparation of damages resulting from detention conditions that violate fundamental rights. This can be found in Chapter III. The presentation of the legal institution in a separate chapter is justified by the fact that it can be used in connection with all three sanctions examined. Due to the fact that it is a relatively new legal remedy, only few sources were available to me. Therefore, in order to answer the questions arising from the interpretation of the statutory provisions, I conducted an empirical research at the Debrecen Regional Court's Penitentiary Group. I processed the decisions in the compensation cases carried out between January 1, 2017 and June 30, 2018. In addition to the case law, I also paid special attention to the activities of the Constitutional Court, as this body has also taken a stand on several issues that required interpretation. By analyzing these decisions, I have attempted to provide a problem-oriented approach to the compensation procedure that goes beyond the mere textual

description of the legal regulation. In addition, the chapter provides an overview of the remedies available in those Member States that, like Hungary, have been convicted by the ECtHR in a pilot judgment procedure due to prison overcrowding. The comparative presentation of the legal remedies helps to assess whether Hungary has chosen an appropriate regulation by introducing the compensation procedure.

The title of Chapter IV is Summary. This chapter contains all the proposals that, in view of the deficiencies identified in the dissertation, can help to ensure that the legal regulation and enforcement of imprisonment, confinement and compulsory psychiatric treatment are consistent with the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment.

III. The conclusions of the dissertation

The three substantive chapters of the dissertation examined the elements of the international and national monitoring system; the legal regulation and enforcement of criminal sanctions related to the prohibition of torture; and the compensation procedures for redressing damage resulting from detention conditions that violate fundamental rights. The findings made in the individual chapters and the conclusions drawn from them demonstrate that there are still a number of problems to be solved in Hungary that hinder the full implementation of the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment.

III.1. The international and national control system

Hungarian prisons are monitored by a multilevel control system consisting of mechanisms with diverse competencies. Committees and officials at the universal and regional levels of the control system monitor compliance with the prohibition of torture through various means, such as reporting requirements or country visits. In many cases, their work is hampered by a lack of human and budgetary resources, combined with an extraordinary workload.

Another difficulty is that the implementation of the adopted recommendations or reports usually depends on the voluntary willingness of states to comply with the law, since they are not binding, or at least their binding force is disputed. It is, of course, no accident that these international organizations face such constraints in their work. The international conventions that establish these organizations are drafted and adopted by the same states, whose detention facilities will later be subject to supervision. Therefore, states take into account their own interests when deciding on the powers delegated to international organizations and the binding force of their recommendations.

In view of these considerations, it is of significant importance that the judgments of the European Court of Human Rights are unquestionably binding and that their implementation is monitored by the Committee of Ministers of the Council of Europe. Of course, in the procedure of the ECtHR, it may also happen that a convicted state does not meet the expectations set by the court. Nevertheless, the Strasbourg Court can be considered the most effective mechanism for the protection of human rights at present. Its importance is enhanced by the fact that its judgments can also enforce otherwise soft legal instruments, since in many cases the ECtHR uses observations of country visits to establish the facts or to develop its minimum standards.

Due to the shortcomings at the international level, the effective enforcement of the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment is inconceivable without the functioning of the national level of the control system. However, it must also be acknowledged that national

control mechanisms alone would not be able to adequately ensure compliance with this prohibition. In my dissertation, I have presented several examples where a problem known and criticized by national institutions has been largely remedied under pressure from international organizations, or at least where legislators have taken steps to address the problem.

Therefore, it is not only important that international and national control mechanisms work together, but also that this system is as diverse as possible. This makes it more likely that an infringement will be detected or even prevented. A comprehensive oversight system is also important because not only can it control the operation of the penitentiary system, but the various institutions can also monitor each other's activities.

III.2. The criminal sanctions subject to the prohibition of torture

The multilevel monitoring system drew attention to a number of regulatory anomalies and implementation deficiencies related to the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment, which have arisen or still exist in connection with the sanctions for deprivation of personal liberty applied in Hungary.

Imprisonment

In my opinion, the isolation of particularly dangerous convicts can also be ensured without maintaining the actual life imprisonment, namely through life imprisonment. The ECtHR stated in the *Törköly* case¹ that the 40 years as the earliest parole date is compatible with Art. 3 of the ECHR, while such a long time also provides sufficient protection for the society.

The possibility of parole does not mean the automatic release of the convicted person. In order to make a truly adequate decision on parole, it seems necessary to standardize the practice of the penitentiary judges, but it can also be facilitated, for example, by the mandatory requirement to seek the opinion of a probation officer. The latter requires improving the number of probation officers. This improvement may also help ensure that probation supervision covering the duration of parole, achieves its desired effect. Providing eligibility for parole would make the convicted person to be aware of the period and the required behaviour, so that he or she can hope for release.

In order for the 40 years to withstand a possible Strasbourg inquiry, it is desirable to amend the general pardon procedure of the President of the Republic, so that the decision of both the President of the Republic and the countersigning minister is accompanied by a duty to justify. In my view, the possibility of parole after 40 years and the general pardon procedure surrounded by adequate guarantees could lead to life imprisonment being a reducible punishment, in accordance with the practice of the ECtHR. Even though I think so, the solution I have outlined does not include the possibility of the „magic” 25-year review. The ECtHR does not require this period in all cases, so a review after a period of more than 25 years may be consistent with human rights considerations.

This solution can easily be annulled by another ECtHR ruling against Hungary. There are still several applications pending before the court, some of which do not challenge the actual life sentence, but the earliest date of conditional release from life imprisonment, which is between 35 and 40 years. It is possible that the ECtHR may also consider these time limits too long as

---

¹ *Törköly versus Hungary*, ECtHR, application no. 4413/06, inadmissibility decision of 5 April 2011.

well. Such a ruling would shake the whole regime of imprisonment regulation, because it would require the amendment of the life imprisonment as well, not only of the actual life sentence itself. I would note that changing in the earliest parole date for life imprisonment may also have implications for the overall maximum term of imprisonment.

As far as the legal background of fixed-term imprisonment is concerned, as opposed to the actual life sentence, it meets international expectations. The same cannot be said about the circumstances of its execution. Overcrowding has been a problem in the penitentiary system for decades, and its long-term management requires a complex solution. The Hungarian government primarily chose the method of capacity expansion to alleviate or eliminate prison overcrowding. As a result of the investments made in the various penitentiary institutions, the Hungarian Prison Service Headquarters reported the welcome news as early as July 2020 that the density of the institutions will fall below 100% by September 2020.

I believe that increasing the capacity of the penitentiary system alone and exclusively cannot be the solution. The number of places will increase in vain if, the number of prisoners increases at the same time. Therefore, in addition to expanding existing prisons and building new ones, attention should be paid to mitigating the latter tendency. In my thesis, I have outlined several methods, some of which, however are no longer able to influence the prison population, or only to a limited extent. The number of prisoners in pretrial detention has dropped dramatically in recent years, standing at 2,709 in 2019 and this method can no longer lead to a large change in the number of detainees. Similarly, reintegration custody functions as a successful legal institution under the terms of Act CCXL of 2013.² Therefore, its further reducing effect on the prison population is possible only if the legislator extends its scope to more convicts.

Based on what has been laid out, one is the change in criminal policy direction that can improve prison capacity in the longer term. However, this would require a comprehensive reform of Act C of 2012,³ for which I see little chance at the moment. This is because the Criminal Code has undergone a number of amendments in recent years, but in many cases, in addition to clarifying the text of the law, these amendments have only criminalized new forms of conduct, aggravated the penalties of crimes or extended the exclusion of the statute of limitations to new types of criminal offences.

In light of current criminal policy, we must be mindful that only expanding existing penitentiary institutions will not be sufficient to address overcrowding and thus the potential increase in the prison population due to the execution of increasingly long imprisonments. Since the measures mentioned so far have, in my opinion, had only a limited impact on the number of detainees and since the legislature does not support a change in criminal policy, it seems inevitable to build new prisons to address the problem.

Confinement

The existence of confinement as a separate custodial sanction separate from imprisonment is highly questionable not only in the light of criticisms from lawyers but also in the light of international requirements. Confinement, due to its place of execution, is subject to the same minimum international standards prohibiting torture as imprisonment. Similarly, the European Court of Human Rights assesses a few days or months long sentences, regardless of their name,

---

² Act CCXL of 2013 on the enforcement of penalties, measures, certain coercive measures and the misdemeanour confinement (hereinafter referred to as: Prison Code).

³ Act C of 2012 on the Criminal Code (hereinafter referred to as: Criminal Code).

on the basis of its case law developed in connection with the imprisonment. I am of the opinion that the introduction of a short-term deprivation of liberty could also have been achieved by lowering the general minimum of imprisonment.

Under the Criminal Code, the imposition of imprisonment necessarily results in the termination of parole and the execution of the suspended imprisonment. In contrast, the confinement allows a recidivist to be deprived of liberty without these negative consequences. This argument alone cannot justify the maintenance of the confinement. If the Criminal Code were to specify the minimum duration of imprisonment from which the termination of parole and the execution of the suspended imprisonment would result, it would be up to the courts to take all these circumstances into account when making their decisions.

If the legislature nevertheless deems it necessary to maintain the confinement, it would be desirable to prohibit it in the case of juvenile offenders. This follows from the New York Convention on the Rights of the Child and the relevant international recommendations. Judicial practice also shows that the penalty is applied in a very small number of cases. Excluding criminal confinement against juveniles would mean that the legislature would have to do the same with regard to the misdemeanour confinement.

Compulsory psychiatric treatment

In the context of compulsory psychiatric treatment, the dissertation concludes that its substantive, procedural and executorial provisions fully comply with the requirements arising from the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment. The only but important shortcoming I would like to mention is that the Hungarian law does not specify the size of the living space to be provided to the patients, which is 4.5 m² according to the CPT standard. It would be worthwhile to include this provision in the Prison Code.

However, it can be noted that the biggest challenge in terms of enforcement of compulsory psychiatric treatment is the Forensic Psychiatric and Mental Institution (hereinafter referred to as: IMEI). According to a frequently repeated CPT recommendation the IMEI should operate under the direction of the Ministry of Human Capacities. Moreover, no real progress can be made as long as the IMEI operates in the same location, in dilapidated conditions, and with low staffing levels. However, solving all of these problems would require an extraordinary amount of time and money.

III.3. Compensation proceedings to redress damage resulting from conditions of detention violating fundamental rights

The grievances caused by the accommodation conditions of the above-mentioned sanctions will not lead to further condemnation of Hungary before the ECtHR as long as we provide effective legal remedies to the prisoners. Although Act CL of 2020⁴ amended the compensation procedure for the reparation of damages caused by detention conditions that violate fundamental rights, the new provisions correspond in several essential aspects to the procedure that entered into force on January 1, 2017. In this way, the case law of the courts and the practice of the Constitutional Court developed in recent years can continue to serve as a guideline for the penitentiary judges but may also support the prison services. Although the amendment abolished the independence of the complaint procedure, its provisions were incorporated into

---

⁴ Act CL of 2020 amending certain acts necessary to eliminate abuses in connection with the compensation procedure for prison overcrowding.

the compensation procedure. These provisions, along with the other remedial procedures of the Prison Code can provide a realistic opportunity that statutory living space will be available to all detainees, in line with the reduction of prison overcrowding.

Although the need to re-regulate the compensation procedure was mainly justified by the more effective protection of victims' rights, in my opinion the Act CL of 2020 did not bring radical changes in this regard. In order to effectively enforce the needs of victims, it would be desirable to raise public awareness of the reasons for the introduction of the legal institution, as well as its purpose and functioning, which could possibly be implemented through a national campaign. This would debunk the populist criticism that compensation rewards offenders instead of making them suffer within the prison walls. Through such a campaign, citizens would not only be informed about the function of the compensation procedure but would also be aware of what to do if they themselves receive a call from the penitentiary judge to make a statement.

State sovereignty includes the determination of the goals and needs to be enforced by criminal law. In Hungary, the Special Part of the Criminal Code threatens all criminal offenses with the sanction of deprivation of personal liberty. As a result of its custodial-centric criminal policy, Hungary is one of the COE's member states with a very high incarceration rate. However, the incarceration rate alone does not necessarily lead to prison overcrowding, as in many Member States high incarceration rates are combined with low prisoner densities. Consequently, even with current criminal policy, it is not inconceivable that detainees could have access to the legally required living space everywhere.

But why is it so important to provide people who are deprived of their personal liberty with adequate accommodation in prisons? It is an undisputed fact that punishment, for one thing, serves a retributive purpose. The disadvantage embodied in imprisonment and confinement is the deprivation of personal liberty. Although compulsory psychiatric treatment is a healing measure, in addition to the healing and treatment purpose, it also serves to isolate the offender for the protection of the society. A person who is punished by a penalty or measure loses only those rights that have been taken away by a final court decision, so his or her human dignity must be respected. Retaliation must therefore not result in detainees serving their sentences in the worst possible conditions. This would violate the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment, which is enshrined in several international documents as well as in The Fundamental Law of Hungary and the Prison Code.

The enforcement of penalties and measures under inhumane conditions is also incompatible with the specific preventive purpose associated with them. We must not forget that sooner or later these detainees will return to our society after all, and an abused or humiliated prisoner is more dangerous than a prisoner who has served his sentence under normal conditions. Ensuring appropriate conditions is only one aspect of achieving the purpose of individual prevention. Prison education, preparation for release and aftercare are also essential to achieving this purpose, but without an increase in prison staff, it will not be possible to perform these tasks efficiently and effectively.

Prevention cannot be interpreted solely in relation to the convicted person and the execution of the sentence. Reintegration also imposes an obligation on society, namely the readmission of the convicted person. This implies at the same time the awareness that effective reintegration also serves the interests of the society, as it reduces the risk of re-offending. The convict's commitment to law-abiding behaviour, effective penitentiary education, and social engagement can all combine to prevent recidivism. Of course, the successful implementation of all of these

measures cannot work miracles. I believe that criminal sanctions cannot serve as a cure for all negative social processes, so it is not possible to eliminate the problem of crime solely with the through the means of criminal law. Like prison overcrowding, this also requires a complex solution.

Registry number: DEENK/317/2021.PL
Subject: PhD Publication List

Candidate: Mária Bagossy
Doctoral School: Géza Marton Doctoral School of Legal Studies
MTMT ID: 10057037

List of publications related to the dissertation

Articles, studies (4)

1. **Bagossy, M.**: A kínzás tilalmának érvényesülése a kényszergyógykezelés végrehajtása során.
Jura. [közlésre elfogadva], 1-12, 2020. ISSN: 1218-0793.
2. **Bagossy, M.**: Gondolatok a büntetőjogi elzárásról.
Iustum Aequum Salutare. 16 (2), 101-112, 2020. ISSN: 1787-3223.
3. Boda, Z., **Bagossy, M.**: Kártalanítás az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt: Egy kutatás eredményei.
Magyar Jog. 67 (1), 20-29, 2020. ISSN: 0025-0147.
4. **Bagossy, M.**: A büntetőjogi szankció korlátai az alkotmányjogban és a nemzetközi jogban.
Belügyi Szemle. 67 (3), 34-57, 2019. ISSN: 2062-9494.
DOI: <http://dx.doi.org/10.38146/BSZ.2019.3.3>

List of other publications

Articles, studies (5)

5. **Bagossy, M.**: A hatályon kívül helyezés megváltozott szabályai: Jogorvoslat a hatályon kívül helyező végzés ellen.
In: Mailáth György Tudományos Pályázat 2019.: Díjazott dolgozatok, Országos Bírósági Hivatal, Budapest, 245-296, 2020. ISBN: 9786158132619
6. **Bagossy, M.**: Erő-szakos bűncselekmények egy messzi-messzi galaxisban.
In: Sci-fi és jog? : A jövő jogalkalmazási kérdései. Szerk.: Pribula László, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Debrecen, 9-24, 2019. ISBN: 9789634901044
7. **Bagossy, M.**: Kártalanítás az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt.
In: Mailáth György Tudományos Pályázat 2018.: Díjazott dolgozatok, Országos Bírósági Hivatal, Budapest, 252-293, 2019. ISBN: 9786158048682

8. **Bagossy, M.:** A büntetőjogi szankció korlátai az alkotmányjogban és a nemzetközi jogban: A szabadságvesztés és a kínzás tilalma.
In: Mailáth György Tudományos Pályázat 2017.: Díjazott dolgozatok. Szerk.: Ábrahám Márta, Országos Bírósági Hivatal, Budapest, 291-338, 2018. ISBN: 9786158048668
9. **Bagossy, M.:** A kényszergyógykezelés végrehajtása az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetben, különös tekintettel az Európa Tanács Kínzás Elleni Bizottsága (CPT) jelentéseire.
In: DE Praetor Szakkollégium Tudományos Diákest Tanulmánykötet II. 2015. május 7..
Szerk.: Szűcs Lászlóné Siska Katalin, DE ÁJK Jogklinika és Street Law Alapítvány, Debrecen, 5-15, 2015.

Conference presentations (2)

10. **Bagossy, M.:** The European Court of Human Rights' judgments against Hungary relating to the reasonable time of pre-trial detention.
In: Doktoranduszok Fóruma: Állam- és Jogtudományi Kar szekciókiadványa. Szerk.: Szabó Miklós, Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc, 15-20, 2017. ISBN: 9789633581247
11. **Bagossy, M.:** Az előzetes letartóztatás ésszerű időtartama az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlatában.
In: PEME XIII. PhD : Konferenciakötet. Szerk.: Koncz István, Szova Ilona, Professzorok az Európai Magyarországiért Egyesület, Budapest, 35-45, 2016. ISBN: 9786155709005

The Candidate's publication data submitted to the iDEa Tudóstér have been validated by DEENK on the basis of the Journal Citation Report (Impact Factor) database.

19 May, 2021

